

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL

Bil Rhentwyr (Diwygio)

1. Gosodir y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog 29.2. Mae Rheol Sefydlog 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ac y caniateir cyflwyno cynnig cydsyniad deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os bydd Bil yn Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru at unrhyw ddiben sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru neu sy'n addasu'r cymhwysedd hwnnw.
2. Cyflwynwyd y Bil Rhentwyr (Diwygio) ("y Bil") yn Nhŷ'r Cyffredin ar 17 Mai 2023.
3. Cyflwynodd Llywodraeth y DU 186 o welliannau ar 14 Tachwedd ([renters_rm_pbc_1115.pdf \(parliament.uk\)](#)) i'w hystyried yng Nghyfnod Pwyllgor Tŷ'r Cyffredin, a ddechreuodd ar 14 Tachwedd. Mae 14 o'r gwelliannau yn gwneud darpariaeth sy'n dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, fel y manylir ym mharagraffau 13 i 26 isod.
4. Nid oedd yn bosibl gosod y memorandwm hwn o fewn pythefnos i'r gwelliannau'n cael eu gosod o dan Reol Sefydlog 29.2. Er bod y gwelliannau sy'n ymdrin yn benodol â'r gwaharddiad diwahân ("dim hawlyddion budd-daliadau" a "dim plant") wedi'u rhannu â Llywodraeth Cymru cyn eu gosod ar 14 Tachwedd 2023 a'r dadansoddiad cymhwysedd wedi'i gwblhau bryd hynny, pan osodwyd y gwelliannau, roedd cyfanswm o 186 o welliannau, ac roedd 172 pellach a oedd angen eu dadansoddi i benderfynu a oedd angen cynnig cydsyniad deddfwriaethol ar gyfer y gwelliannau hynny hefyd ai peidio.
5. Ysgrifennais at y Llywydd ar 29 Tachwedd 2023 i'w hysbysu y byddai'r Memorandwm hwn yn cael ei gyflwyno y tu hwnt i'r terfyn amser. Anfonwyd copi o'r llythyr at Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad a Chadeirydd y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai.
6. Mae'r Bil ar gael yn: [Bil Rhentwyr \(Diwygio\) \(parliament.uk\)](#)

Amcanion y Polisi

7. Amcanion polisi datganedig Llywodraeth y DU yw sicrhau bod rhentwyr preifat yn cael mynediad at gartref diogel a gweddus a bod landlordiaid yn cadw'r hyder i adfeddu eu heiddo pan fo ganddynt reswm da dros wneud hynny. Mae gwelliannau wedi'u gosod yng nghyfnod Pwyllgor Tŷ'r Cyffredin i wahardd y defnydd o bolisïau 'dim hawlyddion budd-daliadau' (a gaiff eu galw'n aml yn 'dim DSS') a 'dim plant' yn ddiwahân mewn gosodiadau eiddo preswyl.

Crynodeb o'r Bil

8. Noddir y Bil gan yr Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau.
9. Mae Llywodraeth y DU yn datgan y bydd darpariaethau'r Bil yn:
  - a) Diwygio cyfraith tenantiaeth fel bod pob tenantiaeth sicr yn gyfnodol.
  - b) Diwygio seiliau meddiant, gan gynnwys pan fo landlordiaid yn dymuno gwerthu eu heiddo neu symud teulu agos i mewn, a'i gwneud yn haws i landlordiaid adfeddu eu heiddo pan fo tenantiaid ar fai, mewn achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol ac ôl-ddyledion rhent a ailadroddir.
  - c) Cyflwyno cynllun newydd sy'n gwneud iawn i landlordiaid y mae'n rhaid i landlordiaid preifat ymuno ag ef.
  - d) Cyflwyno Porth Eiddo newydd sy'n cynnwys cronfa ddata o landlordiaid preswyl ac eiddo rhent preifat yn Lloegr.
  - e) Caniatáu i denantiaid apelio yn erbyn rhenti sy'n uwch na'r farchnad, gan gynnwys y rhai sydd wedi'u cynllunio'n llwyr i'w gorfodi allan.
  - f) Rhoi'r hawl i denantiaid ofyn am gael anifail anwes yn eu heiddo, y mae'n rhaid i'r landlord ei ystyried ac na all ei wrthod yn afresymol.
10. Gosodwyd gwelliannau yng nghyfnod Pwyllgor Tŷ'r Cyffredin (14 Tachwedd) a fydd yn cyflwyno Pennod 3 newydd (yn Lloegr) a Phennod 4 (ar gyfer Cymru) yn Rhan 1 o'r Bil. Ar gyfer Cymru, mae testunau Saesneg a Chymraeg Deddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019 yn cael eu diwygio. Mewnoddir Rhan newydd 2A yn Neddf 2019 gan greu trosedd i landlord neu berson sy'n gweithredu neu'n honni ei fod yn gweithredu ar ran landlord, rhag gwahaniaethu mewn perthynas â chontractau meddiannaeth yn erbyn personau a fyddai'n cael plant yn byw gyda hwy neu'n ymweld â hwy, neu sy'n hawlio budd-daliadau, ac yn gwneud darpariaeth arall ynghylch gwahaniaethu o'r math hwnnw ('gwaharddiad diwahân').
11. Mae'r rhan fwyaf o'r gwelliannau a wneir i'r Bil wedi'u bwriadu i fod yn gymwys i Loegr yn unig. Yn dilyn ymdriniaeth gan Lywodraeth y DU, cefais wahoddiad i wneud darpariaeth ynghylch gwahardd gwahaniaethu yn ymwneud â phlant neu â statws o ran budd-daliadau fel yr amlinellwyd uchod yng Nghymru.
12. I'r perwyl hwn, mae'r Bil yn cynnig diwygiadau i Ddeddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019 a Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016.

Gwelliannau i'r Bil y mae angen cydsyniad ar eu cyfer (mae'r cyfeiriadau isod at ddarpariaethau yn y Bil fel y'u diwygiwyd yn y Pwyllgor, ac yna rhif y gwelliant mewn cromfachau)

13. **Rhan 1 Pennod 4 Cymal 37 (gwelliant Gov NC48) 'Gwahardd gwahaniaethu yn ymwneud â phlant neu â statws o ran budd-daliadau: Testun Cymraeg'** yn diwygio testun Cymraeg Deddf

Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019 ynghylch y gwaharddiad diwahân; Mae cymal 37 o'r Bil Rhentwyr (Diwygio) yn mewnosod Rhan newydd 2A yn nhestun Cymraeg Deddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019. Mae cymal 37 yn gwahardd landlordiaid neu berson sy'n gweithredu neu'n honni ei fod yn gweithredu ar ran landlord rhag mabwysiadu arferion gwahaniaethol penodol sy'n ei gwneud yn anoddach i bobl sydd â phlant (neu sydd â phlant yn ymweld â hwy) neu bobl sy'n hawlio budd-daliadau, i ymrwymo i gontract meddiannaeth.

Mae Rhan newydd 2A yn cynnwys adrannau newydd 8A i 8K i wahardd gwahaniaethu yn ymwneud â phlant a statws o ran budd-daliadau:

- **8A (Gwahardd gwahaniaethu yn ymwneud â phlant)** – mae adran newydd 8A(1) yn creu trosedd i 'berson perthnasol' mewn perthynas ag annedd sydd i fod yn destun contract meddiannaeth (a) ar y sail y byddai plentyn yn byw gyda pherson neu'n ymweld â pherson yn yr annedd pe bai'r annedd yn gartref i'r person yn atal y person rhag ymholi a yw'r annedd ar gael i'w rhentu, cael mynediad at wybodaeth am yr annedd, gweld yr annedd er mwyn ystyried a ddylai geisio ei rhentu neu sicrhau contract meddiannaeth mewn cysylltiad â'r annedd, neu sicrhau bod contract o'r fath yn cael ei adnewyddu neu ei barhau; neu (b) cymhwyso darpariaeth, maen prawf neu arfer er mwyn peri bod pobl a fyddai â phlentyn yn byw gyda hwy neu'n ymweld â hwy yn yr annedd yn llai tebygol o sicrhau contract meddiannaeth mewn cysylltiad â'r annedd, neu'n llai tebygol o sicrhau bod contract o'r fath yn cael ei adnewyddu neu ei barhau na phobl a fyddai heb blentyn yn byw gyda hwy neu'n ymweld â hwy. Mae'n amddiffyniad i'r person perthnasol brofi bod yr ymddygiad yn fodd cymesur o gyflawni nod dilys (is-adran (2)). Mae'n amddiffyniad i'r person perthnasol brofi bod y darpar landlord (is-adran (3)) neu uwchlandlord wedi ei yswirio o dan gontract yswiriant nad yw adran 8H yn gymwys iddo ac sy'n cynnwys teler sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r sawl sydd wedi ei yswirio wahardd deiliad contract rhag bod â phlentyn yn byw gydag ef/ymweld ag ef yn yr annedd neu sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r landlord gyfyngu'r amgylchiadau lle caniateir i ddeiliad contract wneud hynny a bod yr ymddygiad yn fodd i atal y darpar landlord rhag torri'r teler hwnnw. Mae person sy'n euog o drosedd o dan is-adran (1) yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy.
- **8B (Gwahardd gwahaniaethu yn ymwneud â statws o ran budd-daliadau)** – mae adran newydd 8B(1) yn creu trosedd debyg i adran 8A(1) i berson perthnasol, ond ar y sail bod person yn hawlydd budd-daliadau. Yn yr adran newydd hon, mae amddiffyniad i'r person perthnasol brofi bod y darpar landlord neu'r uwchlandlord wedi ei yswirio o dan gontract yswiriant nad yw adran 8H yn gymwys iddo ac sy'n cynnwys teler sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r sawl sydd wedi ei yswirio wahardd deiliad contract ar yr annedd rhag bod yn hawlydd budd-daliadau a bod yr ymddygiad yn

fodd i atal y darpar landlord rhag torri'r teler hwnnw (is-adran (2)). Mae person sy'n euog o drosedd o dan is-adran (1) yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy.

- **8C (Eithriad ar gyfer cyhoeddi hysbysiadau etc)** – mae adran newydd 8C yn creu eithriad ar gyfer cyhoeddi hysbysiadau fel nad yw ymddygiad yn gyfystyr â throedd o dan adran 8A(1) nac adran 8B(1) os nad yw ond yn cynnwys cyhoeddi hysbysiadau neu ledaenu gwybodaeth, darparu cyfrwng y gall darpar landlord gyfathrebu drwyddo yn uniongyrchol â darpar ddeiliad contract, darparu cyfrwng y gall darpar ddeiliad contract gyfathrebu drwyddo yn uniongyrchol â darpar landlord, neu bethau o ddisgrifiad, etc a bennir at ddibenion yr adran hon mewn rheoliadau.
- **8D (Parhau i dorri gwaharddiad ar ôl cosb benodedig)** – mae adran newydd 8D yn ymdrin â pharhau i dorri gwaharddiad ar ôl cosb benodedig ac mae person yn cyflawni trosedd os oes hysbysiad cosb benodedig wedi ei roi i'r person o dan adran 13 o Ddeddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019 am drosedd o dan Ran 2A ac mae'r ymddygiad yn parhau ar ôl 28 o ddiwrnodau o'r dyddiad y rhodddwyd yr hysbysiad o dan adran 13.
- **8E (Ailadrodd tor gwaharddiad ar ôl cosb benodedig)** – mae adran newydd 8E yn ymdrin ag ailadrodd tor gwaharddiad ar ôl cosb benodedig ac mae person yn cyflawni trosedd os oes hysbysiad cosb benodedig wedi ei roi o dan adran 13 am drosedd o dan Ran 2A ac mae'r person yn cyflawni trosedd arall o fewn 5 mlynedd ers y dyddiad y rhodddwyd yr hysbysiad o dan adran 13.
- **8F (Telerau mewn uwchlesau yn ymwneud â phlant neu statws o ran budd-daliadau)** - mae adran newydd 8F yn ymdrin â thelerau mewn uwchlesau nad ydynt yn rhwymo os ydynt yn ei gwneud yn ofynnol i denant o dan yr is-les honno wahardd deiliad contract rhag bod â phlentyn yn byw gydag ef neu'n ymweld ag ef yn yr annedd, neu'n cyfyngu'r amgylchiadau lle caniateir i ddeiliad contract fod â phlentyn yn byw gydag ef/ymweld ag ef yn yr annedd. Mae'r les yn parhau, i'r graddau y bo hynny'n ymarferol, i gael effaith ym mhob cyswllt arall. Nid yw hyn yn gymwys os yw'r gofyniad yn fodd cymesur o gyflawni nod dilys, neu os yw'r landlord o dan y les neu'r uwchlandlord wedi ei yswirio o dan contract yswiriant nad yw adran 8H yn gymwys iddo, ac sy'n cynnwys teler sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r sawl sydd wedi ei yswirio wahardd deiliad contract rhag bod â phlentyn yn byw gydag ef/ymweld ag ef yn yr annedd neu'n cyfyngu'r amgylchiadau lle caniateir i ddeiliad contract fod â phlentyn yn byw gydag ef neu'n ymweld ag ef yn yr annedd, a bod y gofyniad yn fodd i atal y sawl sydd wedi ei yswirio rhag torri'r teler hwnnw.
- **8G (Telerau mewn morgeisi yn ymwneud â phlant neu statws o ran budd-daliadau)** – mae adran newydd 8G yn ymdrin â thelerau mewn morgeisi nad ydynt yn rhwymo os ydynt ei gwneud yn ofynnol i'r morgeisiwr wahardd deiliad contract rhag bod â phlentyn yn byw gydag ef/ymweld ag ef yn yr annedd, neu'n cyfyngu'r amgylchiadau lle caniateir i ddeiliad contract fod â phlentyn yn byw

gydag ef/ymweld ag ef yn yr annedd. Mae'r morgais yn parhau, i'r graddau y bo hynny'n ymarferol, i gael effaith ym mhob cyswllt arall.

- **8H (Telerau mewn contractau yswiriant yn ymwneud â phlant neu statws o ran budd-daliadau)** - mae adran newydd 8H yn ymdrin â thelerau mewn contractau yswiriant, eto nad ydynt yn rhwymo os ydynt yn ei gwneud yn ofynnol i'r sawl sydd wedi ei yswirio i wahardd deiliad contract rhag bod â phlentyn yn byw gydag ef/ymweld ag ef yn yr annedd sy'n destun contract meddiannaeth, neu'n cyfyngu'r amgylchiadau lle caniateir i ddeiliad contract fod â phlentyn yn byw gydag ef/ymweld ag ef yn yr annedd sy'n destun contract meddiannaeth. Mae'r contract yswiriant yn parhau, i'r graddau y bo hynny'n ymarferol, i gael effaith ym mhob cyswllt arall. Mae'r adran hon yn gymwys i gontractau yswiriant a wnaed neu yr estynnwyd eu cyfnod ar neu ar ôl y diwrnod y daw'r adran hon i rym.
- **8I (Dim gwaharddiad ar roi ystyriaeth i incwm)** – mae adran newydd 8I yn sicrhau nad oes dim yn Rhan newydd 2A yn gwahardd rhoi ystyriaeth i incwm person wrth ystyried a fyddai'r person hwnnw yn gallu fforddio talu rhent o dan gontract meddiannaeth.
- **8J (Pŵer Gweinidogion Cymru i ddiwygio Rhan 2A)** – mae adran newydd 8J yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau ddiwygio Rhan 2A er mwyn gwneud darpariaeth mewn perthynas â phersonau o ddisgrifiad arall, sy'n cyfateb, gydag addasiadau neu hebddynt, i'r ddarpariaeth a wneir gan Ran 2A mewn perthynas â phersonau a fyddai â phlentyn yn byw gyda hwy /ymweld â hwy neu bersonau sy'n hawlyddion budd-daliadau. Bydd Offeryn Statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan adran newydd 8J yn cael ei wneud o dan y weithdrefn gadarnhaol (gweler y diwygiad sy'n cael ei wneud i adran 27(3) o Ddeddf 2019).
- **8K (Dehongli Rhan 2A)**

14. **Rhan 1 Pennod 4 Cymal 38 (gwelliant Gov NC49) 'Gwahardd gwahaniaethu yn ymwneud â phlant neu â statws o ran budd-daliadau: Testun Saesneg'** yn diwygio testun Saesneg Deddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019 ynghylch y gwaharddiad diwahân fel y nodir yng ngwelliant Gov NC48 (uchod);
15. **Rhan 1 Pennod 4 Cymal 39 (gwelliant Gov NC50) 'Diwygio teitl byr Deddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019'** yn diwygio teitl byr Deddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019 yn y testunau Cymraeg a Saesneg i gynnwys "gwahaniaethu" i adlewyrchu'r newidiadau a wnaed gan gymalau newydd 37 a 38. Y teitl diwygiedig fydd Deddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd, Gwahaniaethu etc.) Cymru 2019;
16. **Rhan 1 Pennod 4 Cymal 40 (gwelliant Gov NC51) 'Rheoliadau o dan adrannau 8C ac 8J o Ddeddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd, Gwahaniaethu etc.) (Cymru) 2019'** yn darparu y caiff rheoliadau o dan adran 8C (Eithriad ar gyfer cyhoeddi hysbysiadau etc) neu 8J (Pŵer Gweinidogion Cymru i ddiwygio Rhan 2A o Ddeddf 2019) (fel y'i

mewnosodir gan y Ddeddf hon) dim ond gwneud darpariaeth a fyddai o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru pe bai wedi ei chynnwys mewn Deddf gan y Senedd. Rhaid i'r rheoliadau hyn gael eu gwneud o dan y weithdrefn gadarnhaol;

17. **Rhan 1 Pennod 4, Cymal 41 Pennod newydd 6A (gwelliant Gov NC52) 'Diwygiadau i Ddeddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 ynghylch gwahaniaethu'** yn diwygio testunau Cymraeg a Saesneg Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016i wahardd landlordiaid yng Nghymru rhag atal deiliad contract rhag cael plant i fyw gyda hwy neu'n ymweld â hwy, neu hawlio budd-daliadau. Mae hefyd yn diwygio adran 30, 54 ac Atodlen 1 i Ddeddf 2016. Mae Pennod newydd 6A yn mewnosod adran 54A a 54B yn nhestunau Cymraeg a Saesneg Deddf 2016. Mae'n gwneud y gwaharddiad ar blant/hawlyddion budd-daliadau yn deler sylfaenol o Ddeddf 2016 ar gyfer contractau meddiannaeth;
18. **Rhan 5, Cymal 113 (gwelliant Gov NC47) 'Pŵer Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth ganlyniadol'** yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth drwy reoliadau sy'n ganlyniadol ar Ran 1 i Ddeddf neu Fesur gan Senedd Cymru a basiwyd cyn y Ddeddf Rhentwyr (Diwygio) neu Ddeddf a basiwyd cyn y Ddeddf hon neu'n ddiweddarach yn yr un sesiwn Seneddol â'r Ddeddf hon. Mae'r pŵer i wneud rheoliadau yn cynnwys pŵer i wneud darpariaeth atodol, darpariaeth ddeilliadol, darpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth arbed, gan gynnwys i'r rheoliadau fod yn gymwys mewn perthynas â chontractau meddiannaeth a roddwyd, a adnewyddwyd neu sy'n parhau, neu y dechreuwyd eu hysbysebu, cyn y dyddiad y daw'r rheoliadau i rym ac felly mae'n cael effaith ôl-weithredol. Caiff rheoliadau ddim ond gwneud darpariaeth a fyddai o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru pe bai wedi ei chynnwys mewn Deddf gan y Senedd. Ni chaniateir i offeryn statudol sy'n cynnwys (boed ar ei ben ei hun neu gyda darpariaeth arall) rheoliadau o dan yr adran hon sy'n diwygio neu'n diddymu darpariaeth a wneir gan Ddeddf neu Fesur gan Senedd Cymru, neu gan Ddeddf, gael ei wneud oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Senedd Cymru ac wedi ei gymeradwyo ganddi drwy benderfyniad (gweithdrefn gadarnhaol). Mae unrhyw offeryn statudol arall sy'n cynnwys rheoliadau o dan yr adran hon yn ddarostyngedig i'w diddymu yn unol â phenderfyniad gan Senedd Cymru (gweithdrefn negyddol);
19. **Rhan 5, Cymal 110 (gwelliant Gov 97) (Cymal 54 fel y'i Cyflwynwyd) 'Cymhwyso i'r Goron'** yn darparu y bydd y Goron yn rhwym wrth y cymalau newydd sy'n gwneud darpariaeth annibynnol yn y Bil y bwriedir iddo olygu y bydd y Goron yn rhwym wrth y cymalau newydd sy'n cynnwys gwaharddiadau ar arferion gwahaniaethol;
20. **Rhan 5, Cymal 112(1) (gwelliant Gov 102) (Cymal 56 fel y'i Cyflwynwyd) 'Rheoliadau'**. Mae'r gwelliant hwn yn amnewid y gair 'Rhan' i 'Deddf' yng nghymal 112(1). Mae'r effaith yn darparu bod darpariaethau ynghylch rheoliadau yng nghymal 112(1) yn gymwys

mewn perthynas â rheoliadau o dan y cymalau newydd a ychwanegir at y Bil. Bydd rheoliadau o dan adrannau newydd 8C ac 8J yn dilyn y weithdrefn gadarnhaol (gweler y diwygiadau sy'n cael eu gwneud i adran 27(3) o Ddeddf 2019);

21. **Rhan 5, Cymal 112(3) (gwelliant Gov 103) (Cymal 56 fel y'i Cyflwynwyd) 'Rheoliadau'**. Mae'r gwelliant hwn yn darparu ar gyfer y ddarpariaeth i reoliadau gael eu gwneud drwy offeryn statudol i gwmpasu'r holl reoliadau o dan y Bil. Bydd rheoliadau Gweinidogion Cymru yn cael eu gwneud o dan y weithdrefn negyddol (gweler is-adran (5));
22. **Rhan 5, Cymal 116 (gwelliant Gov 125) (Cymal 67 fel y'i Cyflwynwyd) 'Cychwyn a chymhwyso'**. Mae'r gwelliant hwn yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru gychwyn Pennod 4 i Ddeddf Rhentwyr (Diwygio) 2024 drwy orchymyn;
23. **Rhan 5, Cymal 117(1) (gwelliant Gov 126) (Cymal 68 fel y'i Cyflwynwyd) 'Darpariaeth drosiannol'** yn mewnosod is-adran newydd (1) rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth drosiannol neu arbed mewn cysylltiad ag unrhyw ddarpariaeth ym Mhennod 4 yn Rhan 1 yn dod i rym drwy orchymyn;
24. **Rhan 5, Cymal 117(2) (gwelliant Gov 126) (Cymal 68 fel y'i Cyflwynwyd) 'Darpariaeth Drosiannol'** yn ganlyniadol i welliant Gov 126 ac yn dileu'r ddarpariaeth y gall Gweinidogion Cymru ei gwneud o dan gymal 117 (darpariaeth drosiannol) o gwmpas pŵer yr Ysgrifennydd Gwladol i wneud darpariaeth drosiannol neu arbed mewn cysylltiad â gweddill y Bil, er mwyn osgoi gorgyffwrdd rhwng pwerau Gweinidogion Cymru a phwerau'r Ysgrifennydd Gwladol;
25. **Rhan 5, Cymal 117(3) (gwelliant Gov 128) (Cymal 68 fel y'i Cyflwynwyd) 'Darpariaeth drosiannol'** yn mewnosod is-adran newydd (1) ac mae'r pŵer i wneud gorchymyn o dan is-adran (1) yn cynnwys pŵer i ddarpariaeth o Bennod 4 fod yn gymwys mewn perthynas â chontractau meddiannaeth a roddwyd, a adnewyddwyd neu sy'n parhau, neu y dechreuwyd eu hysbysebu, cyn y dyddiad y daw'r ddarpariaeth i rym a chaniateir iddi fod yn gymwys i gontractau meddiannaeth cyn y dyddiad y mae'r darpariaethau'n dod i rym; a
26. **Rhan 5, Cymal 117(5) (gwelliant Gov 129) (Cymal 69 fel y'i Cyflwynwyd)** yn ganlyniadol i welliant 126 ac yn sicrhau bod cymal 117(3) o'r Bil yn gymwys mewn perthynas â phŵer Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth arbed o ganlyniad i'r gwelliant hwnnw.
27. Mae angen cydsyniad ar gyfer y darpariaethau hyn gan eu bod yn cynnwys darpariaeth at ddiben sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, gan eu bod yn diwygio Deddfau a basiwyd

gan y Senedd. O ran darpariaethau'r gwaharddiad diwahân yn gyffredinol, mae'n sicr bod gan y Senedd gymhwysedd deddfwriaethol llawn yn y materion hyn gan nad yw tai yn fater a gedwir yn ôl (gweler paragraff 28 isod). Bydd y darpariaethau a wneir yn y Bil yn gymwys i gontractau meddiannaeth presennol yn ogystal â'r rhai a roddir yn y dyfodol.

28. Bydd y gwaharddiad diwahân yn gymwys i gontractau meddiannaeth presennol yn ogystal â'r rhai a roddir yn y dyfodol.
29. Mae gwelliannau'r gwaharddiad diwahân yn ddarpariaethau perthnasol i'r graddau y maent yn ymwneud â mater datganoledig tai, ac nid ydynt yn ymwneud ag unrhyw un o'r materion a gedwir yn ôl yn Atodlen 7A i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 na'r cyfyngiadau yn Atodlen 7B i'r Ddeddf honno.

Barn Llywodraeth y DU ar yr angen am gydsyniad

30. Mae Llywodraeth y DU yn cytuno bod angen cydsyniad. Ysgrifennodd Gweinidog Llywodraeth y DU dros Ffyniant Bro, Jacob Young AS, at y Gweinidog Newid Hinsawdd i ofyn iddi ofyn am gydsyniad y Senedd ar 14 Tachwedd.

Y rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru yn y Bil Rhentwyr (Diwygio)

31. Yn fy marn i, mae ceisio cymhwyso darpariaethau'r gwaharddiad diwahân i Gymru mewn Bil ar gyfer y DU wedi fy ngalluogi i gyflawni nod polisi ar wahân yn brydlon, mewn amserlen llawer byrrach nag a fyddai'n bosibl fel arall pe baem yn ceisio cyflawni'r un nod drwy ddeddfwriaeth yn y Senedd. Disgwylir i'r Bil gael Cydsyniad Brenhinol yn ystod y Gwanwyn. Mae gwneud darpariaeth yn y modd hwn felly'n galluogi i'r manteision polisi gael eu darparu yng Nghymru yn gyflymach a heb effaith ar ein rhaglen deddfwriaethol ehangach.
32. Mae darpariaethau'r gwaharddiad diwahân yn dilyn darpariaethau Llywodraeth y DU ar gyfer Lloegr yn fras, fodd bynnag, mae gwahaniaethau, er enghraifft bydd gwaith gorfodi drwy gyfraith trosedd yn hytrach na thrwy gosb sifil am dorri'r gwaharddiad diwahân (Gwelliannau Gov NC48 ac NC49). Mae hyn er mwyn sicrhau cysondeb â deddfwriaeth bresennol Cymru, h.y. Deddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019.
33. Bydd y gwaharddiad diwahân yn gymwys i bob contract meddiannaeth yng Nghymru, yn unol â'r egwyddor sy'n sail i Ddeddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 ac mae Deddf 2016 yn cael ei diwygio i wneud telerau sylfaenol newydd.
34. Mae angen dybryd i'r darpariaethau yn y Bil gael effaith ôl-weithredol gan fod angen cymdeithasol brys i'r darpariaethau fod yn gymwys i

gontractau meddiannaeth, lesioedd a thelerau morgais presennol er mwyn i ddeiliaid contractau a darpar ddeiliaid contractau elwa ar y gwaharddiad diwahân. Heb ddarpariaeth o'r fath, gallai'r prif amcan polisi gael ei danseilio a/neu fe allai ei fanteision gael eu gohirio am flynyddoedd lawer mewn perthynas ag anheddau sy'n ddarostyngedig i delerau o'r fath.

35. Mae'r fantais i ddeiliaid contract sy'n cael budd-daliadau neu a all gael budd-daliadau neu sydd â phlant neu a all fod â phlant, yn ogystal â'r manteision cymdeithasol o ran pobl o'r fath yn gallu dod o hyd i dai priodol yn haws ac nad oes rhaid iddynt ddibynnu ar gymorth digartrefedd gan gynghorau lleol, yn drech na'r anfantais i forgeiseion a landlordiaid o wneud darpariaeth ag effaith ôl-weithredol. Yn ogystal, bydd yn osgoi anghyfiawnder system ddwy haen a fyddai'n gweithredu am flynyddoedd lawer i ddod gyda dim ond deiliaid contractau meddiannaeth newydd yn elwa ar amddiffyniad y gwaharddiad diwahân.

Goblygiadau ariannol

36. Ni nodwyd unrhyw oblygiadau ariannol hyd yma pe bai'r darpariaethau hyn yn gymwys yng Nghymru.

Casgliad

37. Yn fy marn i, mae'n briodol cymeradwyo'r darpariaethau yn y Bil DU hwn gan ei fod yn caniatáu inni wahardd y gwahaniaethu mympwyol hwn yn y sectorau rhentu yng Nghymru cyn gynted â phosibl. Rwyf felly'n argymhell bod y Senedd yn cefnogi'r cynigion ac yn rhoi ei chydysyniad.

Julie James AS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd
30 Ionawr 2023